



DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

19/1113-

3. juli 2020

Orientering om lærerutdanning i praktiske og estetiske fag trinn 1–13. Rapport om estetiske læringsprosesser i grunnskolelærerutdanning

4. juni 2020 fastsatte departementet forskrift om rammeplan for den femårige lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 (LUPE).

I forskriften § 6 er det fastsatt at de institusjonene som vil, kan tilby den nye utdanningen fra høsten 2021. Fra høsten 2023 skal alle som vil tilby integrert lærerutdanning i praktiske og estetiske fag, gå over til femårig utdanning etter denne forskriften. Forskriften er tilgjengelig på [Lovdata](#).

Engelsk oversettelse av forskriften finnes [her](#). Oversettelsen er ikke en forskrift. Hvis det er tvil om forståelsen, er det alltid den norske forskriftsteksten som gjelder. Universitets- og høgskolerådet (UHR) vil utarbeide og fastsette nasjonale retningslinjer som publiseres på UHRs egne [sider](#).

Departementet vil gjerne orientere om noen praktiske forhold knyttet til utdanningen. Vi er kjent med at det gjerne kommer spørsmål til nye forskrifter, og har noen merknader til de enkelte bestemmelser i forskriften.

1. Bakgrunn

I regjeringens strategi *Lærerløftet* (2014) er det nedfelt at norsk lærerutdanning skal være på masternivå. Masterutdanning skal styrke lærerens forutsetning for kunnskapsbasert yrkesutøvelse. Grunnskolelærerutdanningene (GLU) ble løftet til masternivå i 2017 og fra 2019 ble mastergrad normalkravet for opptak til praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Å løfte lærerutdanning i praktiske og estetiske fag til masternivå, er i tillegg et tiltak i regjeringens strategi *Skaperglede, engasjement, utforskertrang – Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning* (2019). Strategien legger vekt på nok lærere i alle fag, og like høye ambisjoner for lærere i alle fag.

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for høyere
utdanning, forskning
og internasjonalt
arbeid

Saksbehandler
Ellen Birgitte Levy
22 24 74 22

2. Om forskriften

Våren 2018 ble det nedsatt et rammeplanutvalg som fikk i oppdrag å utrede kompetansebehov, og konsekvenser av å innføre master i faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag. Utvalget ble videre bedt om å legge frem forslag til rammeplan (forskrift) for femårige, integrerte lærerutdanninger i praktiske og estetiske fag, hvor det inngår minst to fag som er relevante for undervisning i aktuelle trinn og skoleslag. Utvalget var ledet av Inger-Åshild By ved Norges idrettshøgskole, og leverte sin innstilling i januar 2019.

Rammeplanutvalgets innstillinger og opprinnelige forslag til forskrift, med merknader, kan leses [her](#). Disse forarbeidene vil særlig være nyttig i arbeidet med nasjonale retningslinjer og institusjonenes studieplaner.

Høringen av forslag til rammeplan våren 2019 ga i hovedsak støtte til å innføre utdanningen. Flere ønsket at forskriften skulle vektlegge utøverkompetanse sterkere. Det ble også foreslått å åpne for spesialpedagogikk som fag II eller III. Noen så for seg at grenseoppgangen mot grunnskolelærerutdanningen kunne gi utfordringer.

3. Om institusjonenes mulighet for å tilby utdanningen

Kunnskapsdepartementet legger til grunn at den enkelte institusjon med relevant kompetanse, selv vurderer om de kan tilby LUPE eller masterfordypning i praktiske og estetiske fag i GLU. Departementet viser til nasjonalt behov for kompetanseheving i disse fagene, og forventer arbeidsdeling mellom institusjonene slik at fagtilbudet tilpasses behovet regionalt og nasjonalt.

I 2020 skal det fordeles 5 mill. kroner til kompetanseutvikling til institusjoner som ønsker å tilby utdanningen. Tildelingen videreføres med 2,5 mill. kroner senere år. Institusjonene bes melde inn behov, se eget brev om dette.

4. Opptakskrav

Etter anbefaling fra rammeplanutvalget videreføres opptakskravene for dagens treårige faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag: karakter 3 i norsk og matematikk, og 35 skolepoeng. Studenter som skal velge matematikk som fag i utdanningen, må dokumentere karakter 4 i fellesfaget matematikk, eller bestått programfag i matematikk, som til GLU og lektorutdanning for trinn 8 – 13. I og med at fagvalg ofte ikke skjer ved opptak, er det institusjonenes ansvar å se til at kravet er innfridd.

5. Ordninger for ettergivelse av studielån

Ordningene for ettergivelse av studielån, som gjelder for kandidater som startet på lektorutdanning eller femårig GLU fra studieåret 2017–2018, vil også gjelde for kandidater fra LUPE. Kandidater som fullfører utdanningen på normert tid, kan få slettet 51 000 kroner. De som tilsettes i grunnskolen på trinn 1–7, kan få slettet ytterligere 55 000. De som har vært yrkesaktive i opptjeningsperioden i en undervisningsstilling i grunnskolen eller den videregående skolen i Nord-Norge, vil kunne få slettet 55 000 kroner. De tre ordningene kan

kombineres, og alle forutsetter at personen har jobbet som lærer i skolen i tre av de første seks årene etter fullført utdanning.

6. Finansieringskategori

Dagens treårige faglærerutdanninger er finansiert i tre ulike kategorier i det resultatbaserte finansieringssystemet for avlagte studiepoeng og kandidater, ut fra studieretning. Musikk, dans, drama er i kategori C, kroppsøving i kategori E og øvrige utdanninger i kategori D.

LUPE med masterfordypning i musikk, dans, drama er fortsatt i kategori C. LUPE med fordypning i øvrige fag, innplasseres i kategori D. Det vil si at lærerutdanning med masterfordypning i kroppsøving, løftes budsjettøytralt fra kategori E til D.

7. Merknader til de enkelte paragrafene i forskriften.

§ 1. Virkeområde og formål

Lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 skal dekke hele grunnopplæringen. Lærerutdanningen vil også være relevant for arbeid i kulturskolene og i folkehøgskolene. Fagvalg og utdanningens innretning har betydning for hvilke trinn kandidaten kan undervise på. Institusjonene må sørge for tilstrekkelig veiledning til studentene om dette.

Utdanningen skal være en profesjonsrettet lærerutdanning, med en solid praksisforankring. Selv om det ikke er en utdanning for utøvende kunst eller idrett, vil vekt på utøverkompetanse ha betydning for utdanningens profil, og for grenseoppgang mot andre lærerutdanninger. Rammeplanutvalget har pekt på det særtrekket at kandidatene har kompetanse i å arbeide med tverrfaglige tematiske problemstillinger, og at de kan anvende de praktiske og estetiske fagenes samværs- og arbeidsformer som grunnlag for læringsprosesser.

§ 2. Læringsutbytte

Bestemmelsen stiller krav til læringsutbytte etter fullført lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13. Læringsutbyttebeskrivelsene er formulert på andre syklusnivå, masternivå. Det forventes at kandidatene skal ha faglig dybde og inngående fagdidaktiske kunnskaper i det praktiske og estetiske faget de har studert i fem år.

I høringen ble det etterspurt omtale av elevers psykiske helse. Departementet legger til grunn at kravet om kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner omfatter både psykisk og somatisk helse.

§ 3. Struktur og innhold for lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13

Praksis i utdanningen er satt til 130 dager, hvorav 100 dager er veiledet og vurdert praksis i grunnskole og videregående opplæring. Praksis i kulturskolen kan erstatte deler av dette. For å sikre studentene en kvalitativt god praksis, er det viktig at praksis blir knyttet til ulike sider ved læreryrket. Dette innebærer planlegging og gjennomføring av undervisning, ledelse av

læringsarbeid, kollegasamarbeid, vurderingsarbeid, elevsamtaler, samarbeid med foresatte, læreplanarbeid, med mer. For de øvrige 30 dagene er det friere rammer, og institusjonene oppfordres til å samarbeide med relevante instanser om hvordan studentene kan få nye erfaringer fra andre praksisarenaer.

Departementet forventer at masterutdanning for lærere skal gi grunnlag for en mer kunnskapsbasert yrkesutøvelse, der lærerne skal kunne anvende resultater fra forskning i egen undervisning. At utdanningen er forskningsbasert, stiller også krav til praksis.

Utgangspunktet for en flerfaglig lærerutdanning i praktiske og estetiske fag, var ønsket om å gi studentene undervisningskompetanse i flere fag som skolen har bruk for. Det er i utgangspunktet ikke åpent for å velge fag som ikke er undervisningsfag på de klassetrinnene utdanningen kvalifiserer for. Det er behov for lærere med spesialpedagogisk kompetanse. Derfor er det åpnet for å velge 30 studiepoeng spesialpedagogikk som fag III. Dette kan med fordel knyttes til profesjonsfaget eller andre fag i utdanningen.

§ 4. Nasjonale retningslinjer og studieplan

Betegnelsen programplan er, i samsvar med lov om universiteter og høyskoler, erstattet av studieplan. Det er viktig med en institusjonell forankring av lærerutdanningen. Dette er bakgrunnen for at det er forskriftsfestet at studieplanen skal vedtas av institusjonens styre.

Universitets- og høgskolerådet har ansvar for at det blir fastsatt nasjonale retningslinjer for lærerutdanningene. Disse utarbeides og utvikles som et samarbeid mellom fagmiljøene. I regjeringens strategi *Lærerutdanning 2025. Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene*, er det et mål at rammeplanene utformes på et mer overordnet nivå enn i dag. Dette vil forutsette og innebære at det nasjonale retningslinjearbeidet får stor betydning for nasjonal samordning av lærerutdanning.

Rammeplanutvalget har foreslått at det utvikles nasjonale kjennetegn (indikatorer) for kvalitet i utdanningen. Fagmiljøene må gjerne gjøre dette på eget initiativ.

8. Rapport om estetiske læringsprosesser i grunnskolelærerutdanning

Rammeplanutvalget ble i 2019 bedt om også å utrede estetiske læringsprosesser i grunnskolelærerutdanning. Utvalget leverte sin [rapport](#) 24. juni.

Med hilsen

Audun Digerud (e.f.)
avdelingsdirektør

Ellen Birgitte Levy
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Akademikerne
Diku
Elevorganisasjonen
Fagforbundet
Fellesorganisasjonen
Fordeldreutavalget for grunnopplæringen
Forskerforbundet
Fylkesmennene
Hovedorganisasjonen VIRKE
KS
Kulturdepartementet
LO
Lærernes yrkesforbund
Nokut
Norges forskningsråd
Norgesuniversitetet
Norsk Kulturskoleråd
Norsk Lektorlag
Norsk studentorganisasjon
Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet
UHR-lærerutdanning
Unio
Universitets- og høyskolerådet
Utdanningsdirektoratet
Utdanningsforbundet

Adresseliste

Barratt Due musikk institutt
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Østfold
Høgskulen i Volda
Høgskulen på Vestlandet
Kunsthøgskolen i Oslo
MF vitenskapelig høyskole for teologi religion og samfunn
NLA Høgskolen
Nord universitet
Norges idrettshøgskole
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Norges musikkhøgskole
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
OsloMet – storbyuniversitetet
Samisk høyskole
Steinerhøgskolen
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet